

2022-11-25

Ert Dnr: Ku2022/ 01317

Vårt Dnr: 33, u 2022, 6/ds

Studieförbundens yttrande över ”Vår demokrati – värd att värna varje dag” SOU 2022:28

Allmänna ståndpunkter

Kraften i kommitténs arbete har varit att den lyckats nå ut brett och utredning slår fast att samarbete med en bredd av aktörer har varit avgörande för kommitténs framgång. Trots detta noterar Studieförbunden att förslagen för att tillvarata kommitténs arbete uteslutande riktar sig till myndigheter. Studieförbunden saknar förslag som riktar sig till hela den bredd av aktörer som kommittén arbetat med, inte minst studieförbund och andra civilsamhällesaktörer. Studieförbunden saknar också en analys och förslag som riktar sig till personer som står långt från demokratin och som syftar till att motverka hot och hat.

Civilsamhällets demokratifrämjande arbete behövs

Det beskrivs på s. 46 - 47 hur kommittén arbetat med en primär målgrupp bestående av aktörer som skrivit under Deklarationen för en stark demokrati, och som vidareförmedlat demokratibudskapet till sina respektive målgrupper.

Studieförbunden är aktörer som ingått i den primära målgruppen. I redovisningen av kommitténs arbete syns ett stort fokus på publika lokala aktiviteter med allmänheten som målgrupp, såsom kunskapshöjande aktiviteter och aktiviteter som syftar till samtal och möten. Detta ägde rum både fysiskt och digitalt. Studieförbunden delar kommitténs uppfattning om att detta är bra metoder för demokratistärkande arbete, och har uppskattat kommitténs nära samarbete med civilsamhället och särskilt med Studieförbundens demokratisatsning #ViMåstePrata.

Studieförbunden noterar dock att förslagen för att ta tillvara kommitténs arbete uteslutande riktar sig till myndigheter och att endast två av förslagen, att inrätta en nationell demokratifunktion och att ge länsstyrelserna ett långsiktigt demokratiuppdrag, skulle kunna innefatta uppdrag som tillvaratar civilsamhällets roll i demokratin och som fortsätter arbetet med demokratiska samtal och möten för unga och vuxna.

Civilsamhället är en sektor med unika resurser för att nå ut till människor, i hela landet och hela vägen fram. De människor som demokratiarbetet ska nå finns redan i civilsamhällets målgrupper och inte sällan i dess verksamheter. Denna närhet till befolkningen är en resurs som borde tas tillvara.

Studieförbunden saknar förslag som syftar till att tillvarata den delen av kommitténs arbete som genomförts i samverkan med civilsamhället.

Insatser för personer som står långt från demokratin saknas

Kommittén har inte haft som uppdrag att arbeta gentemot personer som står långt från demokratin. Samtidigt har en av målsättningarna varit ett ökat stöd för demokratin, "(...) samt att andelen i befolkningen med låga kunskaper om det demokratiska systemet [ska minska]" (s. 45). Studieförbunden delar utredningens uppfattning att detta är en viktig grupp att nå för att fortsatt stärka demokratin. Studieförbunden delar också uppfattningen att kommitténs arbete, trots uppdragets avgränsning, till viss del innefattat insatser för personer som står långt från demokratin. Studieförbunden saknar dock en djupare analys av hur personer som står långt från demokratin kan nås och påverkas, liksom förslag på åtgärder som riktar sig till denna grupp. Statens första syfte med folkbildningen är att stärka och utveckla demokratin. Studieförbunden gör ett stort arbete för att inkludera och påverka personer som står långt från demokratin. Studieförbunden delar uppfattningen att "[d]et är angeläget att samordnade, genomtänkta och långsiktiga insatser görs för [personer som står långt från demokratin]" (s. 78) och efterfrågar därför särskilda förslag som riktar sig till personer som står långt från demokratin.

Insatser mot hot och hat saknas

Studieförbunden noterar att utredningen under Utgångspunkter (2.2) nämner hot och hat som en utmaning som är ”särskilt viktig att bemöta”, och under Samarbeten av särskilt vikt (3.6) rapporterar att flera insatser mot hot och hat gjorts.

Studieförbunden ser hot och hat som ett allvarligt hot mot demokratin i allmänhet och mot civilsamhället i synnerhet. Studieförbunden saknar därför en analys av hur demokratin påverkas av hot och hat, och förslag som syftar till ett fortsatt arbete.

Inrätta en nationell demokratifunktion (6.1.)

Studieförbunden välkomnar förslaget om en nationell demokratifunktion men saknar ett uppdrag till den nationella demokratifunktionen att samverka med civilsamhället.

Uppdrag till länsstyrelserna att arbeta demokratistärkande (6.2)

Studieförbunden välkomnar förslaget, liksom att det i ett demokratiuppdrag till länsstyrelserna kan ingå att ”[b]idra till (...) att samarbete mellan relevanta aktörer utvecklas på lokal och regional nivå för att stärka demokratin”. Studieförbunden saknar ett tydliggörande om att även civilsamhället ska omfattas av detta demokratistärkande arbete, och förslag där civilsamhällets roll i ett sådant samarbete tydliggörs.

För branschorganisationen Studieförbunden i samverkan

David Samuelsson
Generalsekreterare

Studieförbunden
Dalagatan 7, 111 23 Stockholm
info@studieforbunden.se
www.studieforbunden.se